

**SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI
GMINNEGO OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ
W NARWI
ZA 2018 ROK**

*Opracowanie:
Gminny Ośrodek pomocy Społecznej w Narwi*

I. WPROWADZENIE

Głównym wykonawcą zadań socjalnych w gminie są ośrodki pomocy społecznej będące najczęściej pierwszym i zasadniczym miejscem, do którego osoby będące w trudnej sytuacji zwracają się o pomoc. Podstawę prawną dla ich funkcjonowania stanowi przepis art. 110 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. 2018, poz. 1508 z późn. zm.) oraz art. 7, ust. 1, pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (tj. Dz. U. 2018, poz. 994 z późn. zm.).

W Gminie Narew zadania z zakresu pomocy społecznej są realizowane za pośrednictwem Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Narwi utworzonego na podstawie uchwały Nr XI/62/90 Gminnej Rady Narodowej w Narwi z dnia 23 kwietnia 1990 roku.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Narwi swoim działaniem obejmuje wszystkich mieszkańców gminy oraz osoby przebywające na jej terenie.

Ośrodek w swojej działalności opiera się w szczególności na ustawie o pomocy społecznej. Wprowadzane zmiany w polityce państwa rozszerzały katalog zadań, które są realizowane przez ośrodek pomocy. W związku z tym jego działalność opiera się również na innych ustawach szczególnych m. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, ochronie danych osobowych, finansach publicznych, rachunkowości, pracownikach samorządowych, wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, przeciwdziałaniu narkomanii, systemie oświaty, ochronie zdrowia psychicznego, wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, karcie dużej rodziny i innych.

Ważne znaczenie w podstawach prawnych działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Narwi prócz ustaw samorządowych i ustawy o pomocy społecznej odgrywa jego Statut. Został on przyjęty uchwałą Nr V/21/15 Rady Gminy Narew z dnia 19 marca 2015 roku w sprawie uchwalenia Statutu Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Narwi. Uchwalony statut określa nazwę, teren działania, siedzibę Ośrodka oraz zakres działalności.

W Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej zatrudnionych jest 5 osób, w tym jeden kierownik, dwóch pracowników socjalnych, aspirant pracy socjalnej oraz księgowa na 1/4 etatu. Aspirant pracy socjalnej zatrudniony jest na umowę o pracę w wyniku porozumienia z Powiatowym Urzędem Pracy w Hajnówce o roboty interwencyjne. Ośrodek zatrudnia pracowników socjalnych proporcjonalnie do

liczby ludności gminy w stosunku jeden pracownik socjalny na 2 tysiące mieszkańców, jednak nie spełnia ustawowego wymogu zatrudnienia 3 pracowników socjalnych. Do spełnienia tego wymogu należy zatrudnić jeszcze jednego pracownika socjalnego.

Środki przeznaczone na bieżące utrzymanie Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej wydatkowane są m. in. na wynagrodzenie pracowników, pochodne od wynagrodzeń, delegacje, szkolenia, zakup usług, zakup materiałów i wyposażenia. Na ten cel wydatkowano kwotę 226.052,56 zł, w tym z dotacji celowej 49.500,00 zł i ze środków własnych 176.552,56 zł.

II. REALIZACJA ZADAŃ Z USTAWY O POMOCY SPOŁECZNEJ

Głównym celem pomocy społecznej jest umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Celem pomocy społecznej jest wspieranie osób i rodzin w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb oraz umożliwianie im życia w warunkach odpowiadających godności człowieka.

Celem pomocy społecznej jest również zapobieganie powstawaniu powyższych sytuacji, przez podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz integracji ze środowiskiem osób wykluczonych społecznie.

Rodzaj, forma i rozmiar przyznawanych świadczeń powinny być odpowiednie do okoliczności uzasadniających udzielenie pomocy, a potrzeby osób i rodzin korzystających z pomocy powinny zostać uwzględnione, jeżeli odpowiadają celom i mieszczą się w możliwościach finansowych ośrodka.

Świadczenia z pomocy społecznej kierowane są zarówno do obywateli polskich, jak i do cudzoziemców. Podstawową przesłanką otrzymania pomocy jest zamieszkiwanie i przebywanie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Miejsce zamieszkania nie musi być tożsame z miejscem zameldowania. Należy tu jednak wspomnieć o osobach bezdomnych, które stanowią wyjątek od reguły miejsca zamieszkania. W tym przypadku ważne jest, że przebywają na terytorium Polski. Co do zasady cudzoziemcy i obywatele polscy korzystają z pomocy społecznej na równych prawach.

Prawo do świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej przysługuje osobie samotnie gospodarującej, której dochód nie przekracza kwoty 701,00 zł, osobie w rodzinie, której dochód nie przekracza kwoty 528,00 zł oraz rodzinie, której dochód nie przekracza sumy kwot na osobę w rodzinie.

Możliwość korzystania ze świadczeń pomocy społecznej wymaga nie tylko spełnienia wyżej wymienionych przesłanek, ale jest ściśle powiązana z koniecznością wystąpienia trudnych sytuacji życiowych i niemożności ich samodzielnego przezwyciężenia przez potencjalnych świadczeniobiorców. Na terenie działania ośrodka najczęściej występuje prócz ubóstwa bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba, potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietności oraz bezradność w sprawach opiekuńczo- wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych.

Nie jest wymagane spełnienie kryterium dochodowego w przypadku ubiegania się między innymi o takie formy pomocy jak praca socjalna, poradnictwo, interwencja kryzysowa oraz sprawienie pogrzebu, zasiłki celowe przyznawane w wyniku zdarzenia losowego czy klęski żywiołowej lub ekologicznej. Ustawodawca przewiduje także przyznanie pomocy pieniężnej w formie specjalnego zasiłku celowego bądź okresowego lub pomocy rzeczowej w szczególnie uzasadnionych przypadkach osobom i rodzinom, których dochody przekraczają ustawowe kryteria. Taka pomoc może być bezzwrotna, zwrotna w części lub w całości.

Do głównych form pomocy społecznej świadczonych przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej należą świadczenia pieniężne i pomoc w naturze, w tym zasiłek stały, zasiłek okresowy, zasiłek celowy, dożywianie dzieci w szkołach i przedszkolu, sprawienie pogrzebu, opłacanie składki na ubezpieczenie zdrowotne, kierowanie i opłacenie pobytu w domu pomocy społecznej, pieczy zastępczej oraz przyznawanie i wypłata stypendiów szkolnych. Świadczone są też inne formy pomocy, w tym praca socjalna, poradnictwo czy interwencja kryzysowa.

Świadczenia pieniężne z pomocy społecznej przyznaje się na podstawie złożonego wniosku osoby ubiegającej się o pomoc oraz dołączonych do niego niezbędnych dokumentów potwierdzających sytuację społeczno – bytową klienta. Informacji o potrzebnych dokumentach udzielają pracownicy Ośrodka w trakcie zgłoszenia wniosku lub podczas przeprowadzenia wywiadu środowiskowego.

Realizacja świadczeń w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Narwi przedstawia się następująco:

Zasiłki stałe – finansowane w 100% z dotacji - przyznawane są pełnoletniej osobie samotnie gospodarującej, niezdolnej do pracy z powodu wieku lub całkowicie niezdolnej do pracy, jeżeli jej dochód jest niższy od kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej, pełnoletniej osobie pozostającej w rodzinie, niezdolnej do pracy z powodu wieku lub całkowicie niezdolnej do pracy, jeżeli jej dochód, jak również dochód na osobę w rodzinie są niższe od kryterium dochodowego na osobę w rodzinie. Kwota zasiłku stałego nie może być niższa niż 30 zł miesięcznie. Z tej formy pomocy w okresie sprawozdawczym skorzystało 41 osób, w tym 29 osób samotnie gospodarujących oraz 12 osób w rodzinie. Wypłacono 392 świadczenia na kwotę 186.366,45zł.

Zasiłki okresowe – w całości finansowane z otrzymywanej dotacji – przysługują osobom i rodzinom o dochodach poniżej kryterium dochodowego, w których jednocześnie występuje jedna z przyczyn omówionych wyżej. Kwota zasiłku okresowego nie może być niższa niż 20 zł miesięcznie. Tą formą pomocy w 2018 roku objęto 155 rodziny w szczególności ze względu na bezrobocie, niepełnosprawność i długotrwałą chorobę. Wypłacono 1.390 świadczeń na kwotę 482.828,49 zł.

Zasiłki celowe i zasiłki specjalne celowe – w całości finansowane ze środków własnych gminy – przyznawane na zasadach jak przy zasiłkach okresowych. W szczególnie uzasadnionych przypadkach istnieje możliwość przyznania pomocy pomimo przekroczenia kryterium dochodowego. Zasiłki celowe przyznano dla 125 rodzin, w tym dla 20 rodzin przyznano zasiłki specjalne celowe i dla 1 rodziny udzielono pomocy ze względu na zdarzenie losowe (pożar). Wydatkowano kwotę 50.000,00 zł.

Dożywianie dzieci w szkołach i przyznawanie zasiłków celowych na zakup żywności realizowane jest w ramach Programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”. Aby otrzymać bezpłatny posiłek trzeba spełniać kryterium dochodowe, stanowiące 150% kryterium określonego w pomocy społecznej. Wynosi ono 792,00 zł na osobę w rodzinie oraz 1.051,50 zł dla osoby samotnie gospodarującej. Środki na realizację programu są powiązane z wydatkami własnymi gminy, a ich wysokość zależy od wysokości wkładu własnego. Gmina zobowiązana jest do pokrycia co najmniej 20% występujących potrzeb. Pomocą w ramach programu objęto 98 uczniów z 49 rodzin. Udzielono 92 rodzinom pomocy w formie zasiłku celowego na zakup żywności 183 świadczeń. Koszt programu ogółem wyniósł 74.369,00 zł, w tym z dotacji 56.896,00 zł i ze środków własnych 17.500,00 zł.

W domu pomocy społecznej do miesiąca lutego przebywało dwóch mieszkańców naszej gminy. Jedna osoba w DPS w Jałówce, a druga w Brańsku. Obecnie ponosimy koszty za jednego mieszkańca w Jałówce. Poniesione wydatki z budżetu własnego gminy wyniosły 35.226,61 zł.

III. POZOSTAŁA DZIAŁALNOŚĆ

W 2014 roku wprowadzono uprawnienia dla rodzin wielodzietnych. Zgodnie z ustawą z dnia 5 grudnia 2014 r. o karcie dużej rodziny *Karta Dużej Rodziny* przysługuje każdemu członkowi rodziny wielodzietnej. Przez rodzinę wielodzietną rozumie się rodzinę posiadającą co najmniej troje dzieci. Prawo do posiadania Karty nie przysługuje rodzicowi pozbawionemu władzy rodzicielskiej lub któremu sąd ograniczył władzę rodzicielską przez umieszczenie dziecka w rodzinie zastępczej. Karta Dużej Rodziny przyznawana jest dzieciom do ukończenia 18 lub 25 roku życia, jeśli uczą się jeszcze w szkole lub studiują. Rodzice mogą korzystać z Karty Dużej Rodziny dożywotnio. Dzieciom niepełnosprawnym powyżej 18 roku życia Karta Dużej Rodziny wydawana jest na czas obowiązywania orzeczenia o niepełnosprawności. Karta Dużej Rodziny wydawana jest bezpłatnie każdej osobie zgłoszonej we wniosku. Jedynie wydanie duplikatu Karty podlega opłacie w wysokości styczeń i luty 9,21 zł. Od marca 2018 roku 9,40 zł. Wójt, jeżeli zachodzą uzasadnione okoliczności, w szczególności dotyczące sytuacji materialnej lub zdrowotnej rodziny wielodzietnej, może zwolnić jej członka z ponoszenia opłaty. Od 2018 roku istnieje możliwość ubiegania się o dodatkową formę karty tj. formę elektroniczną. W 2018 roku wnioski złożyły 3 nowe rodziny. Ponadto wpłynął jeden wniosek dotyczący przedłużenia ważności karty i jeden dotyczący karty dla nowego członka rodziny oraz dla 5 osób przyznano kartę elektroniczną. Ogółem wydano 25 kart. Z tego tytułu gmina otrzymała i wydatkowała kwotę 53,28 zł.

Kolejną strefą działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Narwi jest realizacja *pomocy materialnej dla uczniów*. Pomoc prowadzona jest w oparciu o przepisy ustawy z dnia 7 września 1991 roku o systemie oświaty. Pomoc materialna jest udzielana uczniom w celu zmniejszenia różnic w dostępie do edukacji, umożliwienia pokonywania barier dostępu do edukacji, a także wspierania edukacji uczniów zdolnych. Stypendium szkolne może otrzymać uczeń znajdujący się w trudnej sytuacji materialnej. Miesięczna wysokość dochodu na osobę w rodzinie ucznia uprawniająca do ubiegania się o stypendium szkolne nie może być większa niż kwota 528,00 zł wynikająca z ustawy o pomocy społecznej. Stypendium szkolne jest przyznawane na wniosek rodzica lub pełnoletniego

ucznia na okres nie krótszy niż miesiąc i nie dłuższy niż 10 miesięcy w danym roku szkolnym, a jego wysokość nie może być niższa miesięcznie niż 80% i wyższa niż 200% kwoty zasiłku rodzinnego - określonego w ustawie z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych. W ramach pomocy materialnej uczniom przyznano stypendia dla 70 uczniów z 39 rodzin. Na realizację tego zadania wydatkowano kwotę 57.999,65 zł, z czego 20% pochodzi ze środków własnych gminy, a 80% z dotacji. W gminie nie było przypadku przyznania zasiłku szkolnego uczniowi znajdującemu się przejściowo w trudnej sytuacji materialnej z powodu zdarzenia losowego.

Wśród zadań ośrodka znajdują się sprawy *ubezpieczenia zdrowotnego*. Regulują je przepisy ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 roku o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanej ze środków publicznych oraz ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej. Ubezpieczenia zdrowotne przyznawane są dla dwóch kategorii osób. Do pierwszej zaliczają się osoby, które z powodu orzeczonego stopnia niepełnosprawności oraz braku własnego źródła dochodu korzystają ze świadczeń pomocy społecznej w formie zasiłku stałego i są nieobjęte ubezpieczeniem z innego tytułu. Do ubezpieczenia zgłasza i opłaca składki ośrodek pomocy społecznej ze środków pochodzących z budżetu państwa. W 2018 roku opłacono 290 składek za 29 osób na kwotę 13.579,20 zł. Środki pochodzą w całości z otrzymanej dotacji. Drugą grupę stanowią osoby nie mające możliwości podlegania ubezpieczeniu zdrowotnemu, np. nie korzystają z zasiłku stałego z pomocy społecznej, nie są zarejestrowane w urzędzie pracy, nie podlegają pod ubezpieczenie rolników ani nie mają rodziny, która mogłaby ubezpieczyć taką osobę. Dokumentem potwierdzającym prawo do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych świadczeniobiorcy jest decyzja wójta gminy właściwej ze względu na miejsce zamieszkania świadczeniobiorcy. Prawo do świadczeń opieki zdrowotnej na podstawie decyzji przysługuje przez okres 90 dni od dnia określonego w decyzji, którym jest dzień złożenia wniosku lub w przypadku udzielania świadczeń w stanie nagłym - dzień udzielenia świadczenia. W 2018 roku wydano 5 decyzji dotyczących ubezpieczenia zdrowotnego dla 4 osób, w tym jedną odmowną.

Ośrodek współuczestniczy w realizacji *Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa* 2014-2020 (PO PŻ) współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Najbardziej Potrzebującym, który realizowany jest w oparciu o rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady Nr 223/2014 z dnia 11 marca 2014 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym, zwanego dalej FEAD. Realizacja programu odbywa się w formie podprogramów. Obecnie obowiązującym jest Podprogram 2018, który obowiązuje od sierpnia 2018 roku do kwietnia 2019 roku. Pomoc w ramach programu kierowana jest do

tych osób i rodzin, które z powodu niskich dochodów nie mogą zapewnić sobie i rodzinie odpowiednich produktów żywnościowych i dlatego też trafiać będzie do ograniczonej liczby osób znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji, stanowiąc systematyczne wsparcie. Pomoc udzielana jest w postaci artykułów spożywczych, które są przekazywane osobom najbardziej potrzebującym bezpłatnie. Warunkiem zakwalifikowania do pomocy żywnościowej jest spełnienie kryterium dochodowego określonego w ustawie o pomocy społecznej, które od dnia 1 października 2018 r. wynosi 1.402,00 zł ($702,00 \times 200\%$) dla osoby samotnie gospodarującej oraz 1058,00 zł ($528,00 \times 200\%$) dla osoby w rodzinie. W podprogramie 2018 ośrodek wydał skierowania dla 393 osób z 219 rodzin.

Przemoc w rodzinie jest obecna we wszystkich społeczeństwach bez względu na stopień ich rozwoju gospodarczego czy kulturalnego. Jest to problem powszechny, który dotykać może ludzi bez względu na ich wiek, status społeczny i materialny, poziom wykształcenia, wykonywany zawód itp. Gmina podejmuje działania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w szczególności w ramach pracy w zespole interdyscyplinarnym, który powołuje wójt. W skład zespołu interdyscyplinarnego wchodzi przedstawiciele jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty, ochrony zdrowia, organizacji pozarządowych a także kuratorzy sądowi. Ze środków własnych gminy w ramach *przeciwdziałania przemocy w rodzinie* zakupiono materiały szkoleniowe z zakresu przeciwdziałania przemocy, pieczętkę oraz artykuły spożywcze na potrzeby Zespołu Interdyscyplinarnego za kwotę 997,94 zł.

Ośrodek realizuje również zadania związane ze *wspieraniem rodziny*. Pomoc rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo -wychowawczej oraz organizację pieczy zastępczej określa ustawa z dnia 9 czerwca 2011 o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Zgodnie z jej zapisami opracowano Program wspierania rodziny w Gminie Narew na lata 2017-2019, który został przyjęty uchwałą Nr XXVIII/139/17 Rady Gminy Narew z dnia 8 sierpnia 2017 roku. Zawarte w programie propozycje pomocowe wspierają rodzinę w prawidłowym wypełnianiu jej funkcji. Założeniem Programu jest wspieranie rodziny naturalnej już na etapie gdy problemy się zaczynają oraz eliminowanie takich sytuacji kiedy dziecko musi opuścić rodzinę. Program uwzględnia lokalne uwarunkowania i nakreśla kierunki działań w perspektywie trzyletniej. Nadrzędnym ich celem jest wspieranie rodziny w jej opiekuńczo wychowawczej roli względem dzieci. W minionym roku ośrodek współfinansował pobyt jednego dziecka w Domu Dziecka w Białowieży, jednego dziecka w spokrewnionej rodzinie zastępczej oraz pobyt jednego dziecka w Placówce Opiekuńczo – Wychowawczej „Jedynka” w Białymstoku. Opłata pochodziła w całości ze środków własnych gminy

za pobyt w *Domu Dziecka* w Białowieży jednego dziecka z terenu naszej gminy oraz opłata dla dwóch rodzin zastępczych ustanowionych dla czwórki dzieci w 2018 roku wyniosła 12.117,01 zł.

Sprawozdanie z realizacji ustawy o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej oraz programu wspierania rodziny, jak też sprawozdanie z przeciwdziałania przemocy stanowią załączniki do niniejszego sprawozdania.

IV. FINANSOWANIE DZIAŁAŃ

Działalność Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Narwi finansowana jest zarówno ze środków z budżetu państwa jak i ze środków własnych gminy. W przedmiocie dochodów i wydatków Ośrodka regulację prawną stanowi ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 roku o finansach publicznych (Dz. U. z 2017 roku, poz. 2077 z późn. zm.).

Wysokość wykorzystanych środków ze szczegółowym podziałem na działy i rozdziały znajduje się w sprawozdaniu z wykorzystania budżetu gminy za 2018 rok.

V. PLANY I POTRZEBY

Plany i potrzeby Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Narwi na rok 2019

1. Zabezpieczenie funduszy na spełnienie ustawowego wymogu zatrudnienia 3 pracowników socjalnych.
2. Bieżące dokonywanie analizy potrzeb w zakresie uruchomienia wsparcia w postaci rodziny wspierającej i asystenta rodziny, opracowanie sposobu realizacji wsparcia oraz zapewnienie środków finansowych na ten cel.
3. Podnoszenie kwalifikacji pracowników ośrodka poprzez udział w konferencjach, seminariach, szkoleniach.

KIEROWNIK
Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej
w Narwi

mgr Elżbieta Lewicka